

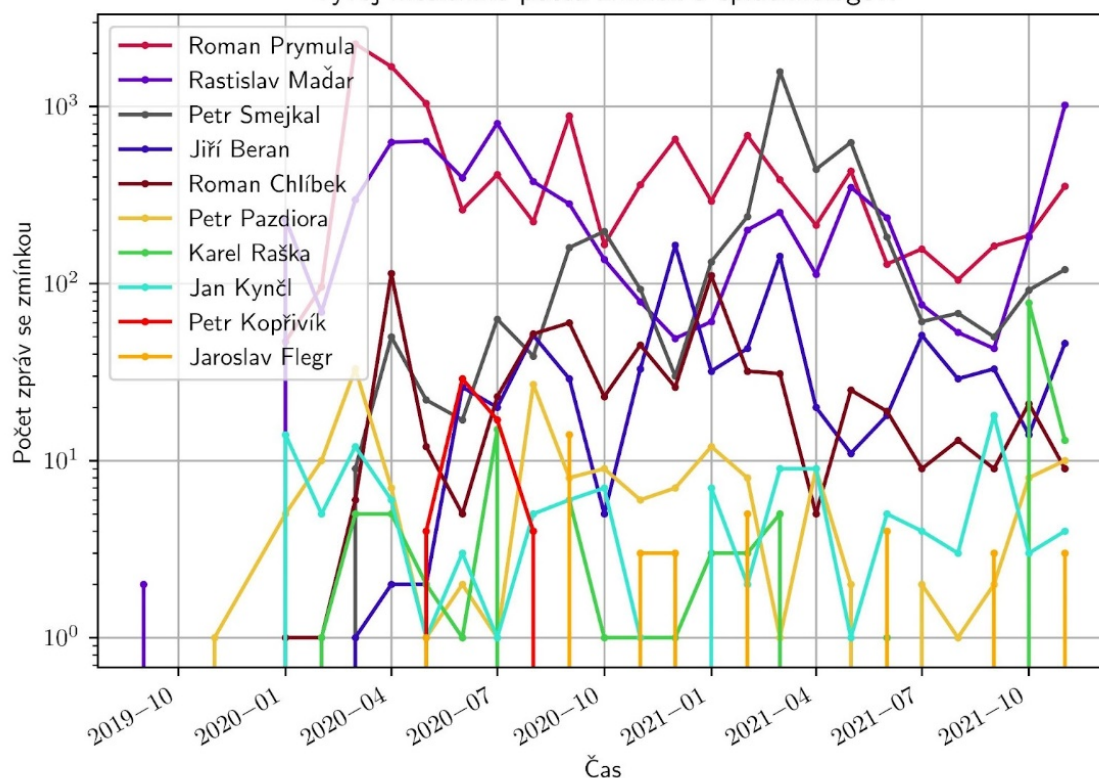
Epidemiologové: povolání doby koronavirové

Alice Němcová Tejkalová, Victoria Nainová, Veronika Macková, Radek Mařík

Na otázku: „Jaké epidemiology znáte?“ by před propuknutím pandemie onemocnění COVID-19 valná většina nejen české, ale i světové veřejnosti těžko hledala odpověď. Dost z nás by dovedlo jen obtížně popsat, co přesně takový člověk ve své profesi dělá. Za poslední dva roky ale jména těch mediálně nejviditelnějších zná skoro každý a vliv jejich práce na náš život je významný. Zároveň se dá při pohledu na deset nejčastěji se vyskytujících epidemiologů v [tradičních médiích](#) v období 1. 9. 2019 – 30. 11. 2021 ilustrovat i několik zajímavostí z fungování médií. V první řadě platí, že jakmile je někdo v dostatečně významné funkci, a k tomu je ochotný mluvit s novináři, média se k němu neustále vracejí a pomáhají mu jeho pozici upevňovat. Klasickými příklady jsou v našem případě Roman Prymula, Rastislav Maďar a vedoucí mezioborové skupiny pro epidemické situace MeSES Petr Smejkal. Sílu sociálního kapitálu (Bourdieu, 1993) získaného díky funkci může vyvážit dostatečně opoziční stanovisko vůči tomu „oficiálnímu“, což je případ čtvrtého nejčastěji zmiňovaného epidemiologa Jiřího Berana.

Jak je zjevné z grafu 1, Roman Prymula je suverénně nejčastěji zmiňovaným epidemiologem v českých médiích v souvislosti s onemocněním COVID-19. Od počátku pandemie se jeho jméno objevilo v médiích celkem v 11 196 případech. Na počátku pandemie byl náměstkem ministra pro zdravotní péči Ministerstva zdravotnictví ČR. 21. září 2020 byl jmenován ministrem zdravotnictví. Na konci října rezignoval na svou funkci po výzvě tehdejšího předsedy vlády Andreje Babiše kvůli porušení vládních nařízení souvisejících s pandemií onemocnění COVID-19.¹ Poté se stal Babišovým poradcem pro oblast zdravotnictví. Ani zde ale nesetřval dlouho. Ve chvíli, kdy se Prymula zúčastnil jako VIP divák fotbalového utkání Evropské ligy mezi Slavií Praha a Leicesterem City, s ním premiér ukončil spolupráci.² Epidemiolog posléze získal post neplaceného poradce pro prezidenta republiky Miloše Zemana,³ v oblasti protipandemických opatření tedy zůstal i nadále a stejně tak v centru zájmu novinářů.

Vývoj měsíčního počtu zmínek o epidemiologovi

Graf 1: Vývoj zpráv se zmínkou o epidemiologovi od 1. 9. 2019 do 30. 11. 2021

Největší počet zmínek o Romanu Prymulovi byl na počátku pandemie ve světě, v období prvních výskytů v České republice a následujících přijatých protiepidemických opatřeních v březnu 2020. Počet zmínek se po celou dobu pandemie držel na vysokých hodnotách, a i přes výše zmíněné kauzy a jeho rezignaci na post ministra zdravotnictví byl opakovaně dotazován na odborné problémy. Podobný vývoj počtu zmínek měl i epidemiolog Rastislav Maďar, u něhož si ale na rozdíl od Prymuly můžeme povšimnout poklesu od srpna 2020, který trval téměř do konce minulého roku (následně se začal Maďarův výskyt v médiích opět navyšovat). Pokles měl zjevnou příčinnou souvislost s Maďarovým odchodem ze skupiny pro uvolňování karanténních opatření na Ministerstvu zdravotnictví ČR⁴ a nástupem na post děkana Lékařské fakulty Ostravské univerzity, kde působí do současnosti. Je sice druhým nejčastěji zmiňovaným epidemiologem v českých médiích (6 583 zmínek), nicméně počet zmínek je o téměř 5 000 nižší než u Prymuly.

Jiří Beran, ředitel Centra očkování a cestovní medicíny, se opakovaně kriticky vyjadřoval k postoji vlády v souvislosti s opatřeními v pandemické situaci, zastával výrazně kontroverzní stanoviska^{5,6} a propagoval například lék isoprinosine, studii o jeho účincích přitom další odborníci opakovaně zpochybňovali⁷. Oproti v pořadí třetímu nejcitovanějšímu epidemiologovi Petru Smejkalovi (4 273 zmínek), reprezentantovi dominantního odborného názoru na onemocnění COVID-19, byl proto Beran ve vzorku sledovaných médií zmiňován násobně méně (774 zmínek), a jeho citovanost byla nejvýraznější právě v souvislosti s kontroverzemi kolem isoprinosinu.

Související odkazy

1. Prymula byl v noci na schůzce v „zavřené“ restauraci na Vyšehradě. Podle Faltýnka mluvili o lékařích z USA | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.12.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/roman-prymula-restaurace-vysehrad-bez-rouskey-jaroslav-faltynec-blesk-rios_2010230923_ako

2. Poradce prezidenta Prymula pracuje pro holding, který upravuje hořovickou nemocnici na pandemickou | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.12.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prymula-akeso-horovice-pandemicka-nemocnice_2104141004_pj?_ga=2.217133205.205511045.1640081126-1331181370.1640081126
3. Epidemiolog Prymula bude po konci u Babiše radit prezidentovi | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.12.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/epidemiolog-prymula-poradce-prezident-zeman_2103012150_miz?_ga=2.170998307.205511045.1640081126-1331181370.1640081126
4. Nemám zapotřebí čelit zákeřným útokům.' Maďar skončil v pracovní skupině ministra zdravotnictví | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright © 1997 [cit. 21.12.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-v-cesku-rastislav-madar_2008240944_pj
5. Profesor Jiří Beran o skutečném počtu úmrtí na COVID-19 v České republice - YouTube. YouTube [online]. Copyright © 2021 Google LLC [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=lx6MlvkNWNg&ab_channel=XaverLive
6. Jiří Beran 2. díl: Nemoc se zneužívá k tomu, aby společnost ovládli určití lidé. Zdravý rozum je jako lord Voldemort, nesmí se o něm mluvit - Svobodné Universum. Svobodné universum: Kupředu do minulosti [online]. Copyright © 2021 [cit. 20.12.2021]. Dostupné z: <https://www.kupredudominulosti.cz/beran-jiri-2d-nemoc-se-zneuzyva-k-tomu-aby-spolecnost-ovladli-urciti-lide-zdravy-rozum-je-jako-lord-voldemort-nesmi-se-o-nem-mluvit/>
7. Isoprinosine není zázračným lékem proti covid-19. Jeho českou studii provází vážná odborná i etická pochybení. Zdravotnický deník.cz [online]. [cit. 23.12.2021]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2021/01/isoprinosine-zrejme-neni-zazracny-lek-proti-covid-19-jeho-ceskou-studii-provazi-vazna-eticka-pochybeni/>

Použitá literatura

Bourdieu, Pierre. 1993. The field of cultural production: essays on art and literature. New York: Columbia University Press.

T A Projekt TL04000176 *Infodemie COVID-19: AI komunikační platforma potlačující infodemii ve vazbě na novinářskou a mediální etiku* je spolufinancován se
Č R státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu Éta